

СОДЕРЖАНИЕ

PRZEDMOWA	7
---------------------	---

ФОНЕТИКА

I. Введение в фонетику. Соотношения между буквами и звуками. Основы фонетической транскрипции	9
§ 1. Отношения между буквами и звуками	9
§ 2. Фонетическая транскрипция	12
§ 3. Основные расхождения между буквами согласных и звуками	13
§ 4. Обозначение твёрдых и мягких согласных. Йотированные гласные буквы	14
§ 5. Фонетические значения буквы и	15
§ 6. Обозначение звука [j]	16
§ 7. Твёрдые согласные перед е	18
§ 8. Нетипичные случаи обозначения звука [j]*	18
II. Артикуляция согласных и принципы их классификации. Модификации русских согласных. Сравнение русских согласных с польскими*	21
§ 9. Артикуляция согласных и их классификация	21
§ 10. Среднеязычный согласный [j]	25
§ 11. Модификации сонорных согласных*	26
§ 12. Модификации переднеязычных согласных*	26
§ 13. Реализация мягкости согласных в русской и польской речи	27
III. Артикуляция ударных гласных, их классификация и модификации	31
§ 14. Образование гласных и их классификация	31
§ 15. Модификации русских ударных гласных	32
IV. Русское ударение и безударные гласные	37
§ 16. Словесное ударение	37
§ 17. Безударные гласные	39
§ 18. Гласные I-ой ступени редукции (безударности)	40
§ 19. Гласные II-ой ступени редукции (безударности)	43
§ 20. Чередования ударных гласных с безударными	46
§ 21. Буквенное обозначение безударных гласных	50
§ 22. Грамматическая обусловленность безударных гласных	53
§ 23. Безударные [e] и [o]	54
§ 24. Полная редукция безударных гласных*	56
§ 25. Модификации безударных гласных*	57
V. Согласные и гласные в потоке речи	61
§ 26. Глухость и звонкость в консонантных группах в середине слов	61
§ 27. Глухость и звонкость согласных в конце слов	63
§ 28. Твёрдость-мягкость в сочетаниях согласных	65
§ 29. Ограничения сочетаемости согласных по месту образования	71
§ 30. Другие ограничения сочетаемости согласных и частные консонантные группы	72
§ 31. Долгие согласные	73
§ 32. Сочетаемость согласных с гласными	76
§ 33. Сочетания гласных	78
§ 34. Специфические сочетания звуков русской речи	79

VI. Повторительные и заключительные упражнения	83
§ 35. Фонетическая транскрипция текста	83
Образец транскрипции	83
VII. Тексты для фонетической транскрипции	87

ФОНОЛОГИЯ

VIII. Введение в фонологию. Фонологическая интерпретация звуков	89
§ 36. Фонология и фонетика	89
§ 37. Основные понятия фонологии	90
§ 38. Фонемы и методы их идентификации	91
§ 39. Фонологические оппозиции и дистинктивные признаки	92
§ 40. Фонологическая система и корреляции	94
§ 41. Фонемы и позиции	94
IX. Система русского консонантизма	99
§ 42. Русский консонантизм	99
§ 43. Локальные классы	100
§ 44. Модальные классы	101
§ 45. Корреляция по глухости-звонкости	102
§ 46. Корреляция по твёрдости-мягкости	102
X. Система русского вокализма	109
§ 47. Вокализм. Ударные гласные	109
§ 48. Безударный вокализм	111

ГРАФИКА И ОРФОГРАФИЯ

XII. Соотношения между фонетикой и письмом (графика)	117
§ 49. Общая характеристика русского письма	117
§ 50. Слоговой принцип русской графики	117
§ 51. Типы фонетических значений букв	121
XIII. Основные принципы русской орфографии	127
§ 52. Орфография и её связь с фонетикой	127
§ 53. Морфологический принцип русской орфографии	128
§ 54. Нарушения морфологического принципа орфографии	130
§ 55. Опорные, поверочные и бесповерочные написания	132
§ 56. Заключение	134
Знаки транскрипции	139
Список сокращений	141
Список таблиц, рисунков и схем	142
Предметный указатель	143
Литература	147

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	7
FONETYKA	
I. Wstęp do fonetyki. Relacje między literami a głoskami. Podstawy transkrypcji fonetycznej	9
§ 1. Relacje między literami a głoskami	9
§ 2. Transkrypcja fonetyczna	12
§ 3. Podstawowe rozbieżności między literami spółgłoskowymi a głoskami	13
§ 4. Oznaczanie spółgłosek twardych i miękkich. Jotowane litery samogłoskowe	14
§ 5. Wartości fonetyczne litery и	15
§ 6. Oznaczanie głoski [j]	16
§ 7. Spółgłoski twarde przed literą e	18
§ 8. Specyficzne przypadki oznaczania głoski [j]*	18
II. Artykulacja i zasady klasyfikacji spółgłosek. Modyfikacje spółgłosek rosyjskich. Porównanie spółgłosek rosyjskich z polskimi*	21
§ 9. Artykulacja spółgłosek i ich klasyfikacja	21
§ 10. Środkowojęzykowa głoska [j]	25
§ 11. Modyfikacje spółgłosek sonornych*	26
§ 12. Modyfikacje spółgłosek przedniojęzykowych*	26
§ 13. Realizacja miękkości spółgłosek rosyjskich i polskich	27
III. Artykulacja i klasyfikacja samogłosek akcentowanych oraz ich modyfikacje	31
§ 14. Artykulacja samogłosek i ich klasyfikacja	31
§ 15. Modyfikacje rosyjskich samogłosek akcentowanych	32
IV. Akcent rosyjski i samogłoski nieakcentowane	37
§ 16. Akcent wyrazowy	37
§ 17. Samogłoski nieakcentowane	39
§ 18. Samogłoski I stopnia redukcji	40
§ 19. Samogłoski II stopnia redukcji	43
§ 20. Wymiany samogłosek akcentowanych z nieakcentowanymi	46
§ 21. Oznaczanie literowe samogłosek nieakcentowanych	50
§ 22. Gramatyczne uwarunkowania samogłosek nieakcentowanych	53
§ 23. Nieakcentowane [e] i [o]	54
§ 24. Zanik samogłosek nieakcentowanych*	56
§ 25. Modyfikacje samogłosek nieakcentowanych*	57
V. Spółgłoski i samogłoski w ciągach fonicznych	61
§ 26. Dźwięczność i bezdźwięczność grup konsonantycznych w śródgłosie	61
§ 27. Dźwięczność i bezdźwięczność spółgłosek wygłosowych	63
§ 28. Twardość i miękkość w grupach spółgłoskowych	65
§ 29. Ograniczenia łączliwości spółgłosek ze względu na miejsce artykulacji	71
§ 30. Inne ograniczenia łączliwości spółgłosek i szczególne grupy konsonantyczne	72
§ 31. Spółgłoski wzdłużone (długie)	73
§ 32. Łączliwość spółgłosek z samogłoskami	76
§ 33. Grupy wokaliczne	78
§ 34. Specyficzne sekwencje głosek w języku rosyjskim	79
VI. Ćwiczenia utrwalające	83
§ 35. Transkrypcja fonetyczna tekstu	83

Wzór transkrypcji	83
VII. Teksty do transkrypcji fonetycznej	87
FONOLOGIA	
VIII. Wstęp do fonologii. Fonologiczna interpretacja głosek	89
§ 36. Fonologia i fonetyka	89
§ 37. Podstawowe pojęcia fonologii	90
§ 38. Fonemy i zasady ich identyfikacji	91
§ 39. Opozycje fonologiczne i cechy dystynktywne	92
§ 40. System fonologiczny i korelacje	94
§ 41. Fonemy i pozycje	94
IX. Rosyjski system konsonantyczny	99
§ 42. Konsonantyzm rosyjski	99
§ 43. Klasy lokalne	100
§ 44. Klasy modalne	101
§ 45. Korelacja dźwięcznościowa	102
§ 46. Korelacja miękkościowa	102
X. Rosyjski system wokaliczny	109
§ 47. Wokalizm. Samogłoski akcentowane	109
§ 48. Wokalizm nicakcentowany	111
GRAFEMIKA	
XII. Relacje między fonetyką a pisownią	117
§ 49. Ogólna charakterystyka pisowni rosyjskiej	117
§ 50. Zasada sylabiczna pisowni rosyjskiej	117
§ 51. Wartości fonetyczne liter	121
XIII. Podstawy ortografii rosyjskiej	127
§ 52. Ortografia i jej powiązania z fonetyką	127
§ 53. Zasada morfologiczna	128
§ 54. Naruszanie morfologicznej zasady ortografii	130
§ 55. Zapisy bazowe, sprawdzalne i niesprawdzalne	132
§ 56. Podsumowanie	134
Znaki transkrypcji fonetycznej	139
Skróty	141
Spis tabel, rycin i schematów	142
Indeks rzeczowy	145
Bibliografia	147